

Martinuskerk Monument (1)

Doopvont

Het monumentale interieur van onze kerk heeft een avontuurlijk en interessant verleden achter zich. Neem de voet en de zuil van de doopvont. We kijken er iedere keer naar, maar wat weten we er eigenlijk van?

De voet, met het tweede wapen van de Heren Van Glymes, werd samen met een kostbaar bronzen doopvont in 1549 aan de kerk geschonken, met het geld waarmee een moordenaar zijn misdaad had afgekocht.

Na de grote beeldenstorm van 1566, die aan Bergen op Zoom en omstreken voorbijging, probeerde het Spaanse leger, gezonden als reactie op de hervormingsbeweging, via de haven van deze stad Zeeland en Holland te veroveren. Daarom werden hier ter verdediging Zeeuwse en Franse soldaten ingekwartierd. Ze werden slecht betaald, sloegen tot tweemaal toe aan het muiten, waarbij in november 1580 de Grote Kerk, zeven kapellen en zeven kloosters werden vernield. Deze opstand dreigde zich naar de omgeving uit te breiden.

Vrijwel zeker heeft men op dat moment in Halsteren de kostbare doopvont, met nog andere kostbaarheden, achter het huis tegenover de toreningang begraven. De voet en de doopvontkraan (waarmee het deksel werd opgetild en verplaatst om het bekken vrij te maken) bleven achter. Meestal werd de doopvont in de zuidwesthoek geplaatst, de kraan stevig bevestigd tegen de (toren)muur.

Omdat sinds datzelfde jaar de katholieken in hun stad niet meer hun geloof mochten belijden, zochten 200 à 300 veelal welgestelde katholieken hun toevlucht in de Halsterse kerk. Dat betekende ook een toestroom van dopelingen. Zo registreerde Pastoor Mattheus de Beer alleen al voor de periode 1640-1649: 1131 dopelingen. Dat betekent voor de periode 1580-1649 een totaal van tussen 6000 en 7000 dopelingen.

De in 1580 achtergebleven voet is daarom zeer spoedig verhoogd met een hardstenen zuil. Daarop werd een loden bekken met deksel geplaatst.

De katholieken werden in 1647 door de Bergse Nederduyts Gereformeerden (pas vanaf 1815 "Hervormden" genoemd) uit hun kerk verdreven en kerken daarna in Lepelstraat. Mogelijk is toen de doopvont blijven functioneren, in ieder geval zijn de voet, de zuil en de kraan in de kerk gebleven.

Door toedoen van de Fransen kregen de katholieken eind 1799 hun kerk terug.

In 1805 kwamen ze in het bezit van een prachtig barok marmeren doopvont met roodkoperen ketel en deksel, wellicht onttrokken aan een Vlaamse abdij, klooster of kerk. Voor de toreningang bouwde men een stenen portaal. Daarop plaatste men als sierelement de overbodig geworden voet en zuil. Schilderijen van de Belgische schilders Michel Lowagie (1915) en George van Raemdonck (1918-1928) getuigen daarvan.

Bij de restauratie van 1961-1962 werd het portaal afgebroken. De voet en de zuil kregen, na een avontuurlijk bestaan, hun originele functie weer terug, bij de preekstoel! De smeedijzeren kraan werd uit de muur (of van zolder) gehaald.

De chauffeur van de Halsterse reinigingsdienst, Piet Nefs, heeft hem uit het af te voeren puin gered, thuis bewaard en mij in 1962 cadeau gedaan, als "plantenhanger". Hij staat nu in het noorder transept, op een nieuw, aan de stijl van het kerkinterieur aangepast eikenhouten onderstel.

Saillant detail: toen in 1920 de bronzen doopvont werd opgegraven en overgebracht naar de nieuwe Quirinuskerk, wist men niet dat de originele voet en de smeedijzeren doopvontkraan nog gewoon in en bij de kerk aanwezig waren. Daarom zijn de voet en de doopvontkraan opnieuw vervaardigd.

Voor foto's en meer gegevens: kijkt u eens in het noorder transept, bij de preekstoel.

Edu de Goffau.

